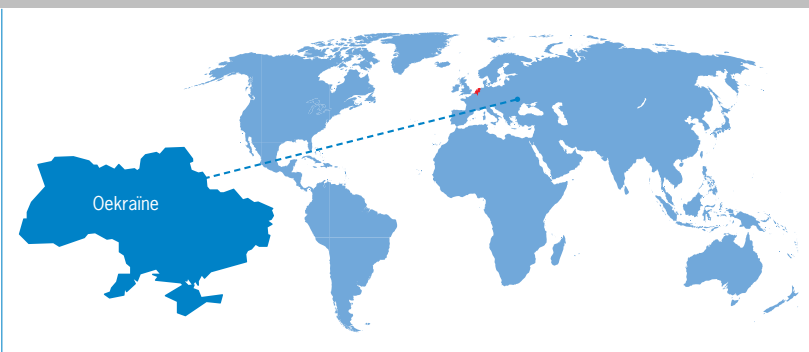

Copyright foto

Oekraïne

De hoofdstad van Oekraïne is Kiev. Er wonen ongeveer 45 miljoen mensen in het voormalige Sovjetland dat ruim 16 keer zo groot is als Nederland. Oekraïne is sterk aangewezen op varkensvleesimport en is de vijfde grootste afnemer van de EU. In totaal voerde het land in de periode van januari tot en met mei 60.000 ton varkensvlees in. Oekraïne is qua varkensvlees voor tweederde zelfvoorzienend. Varkensvlees is het meest gegeten vlees. De consumptie van varkensvlees ligt rond de 15 kg per persoon. De binnenlandse varkenshouderij is heel divers. Er zijn backyard farms en grootschalige moderne bedrijven. De varkensvleesproductie is geconcentreerd in het oosten van het land.

Akkerbouwer Kees Huizinga is vier jaar geleden met varkens in Oekraïne gestart

Groningse nuchterheid op Oekraïense steppe

Zonder een boerenbedrijf thuis, maar met twee Nederlandse boeren die hem hielpen startte Kees Huizinga ruim tien jaar geleden als akkerbouwer voor zichzelf in Oekraïne. Zijn grondareaal heeft hij inmiddels uitgebreid naar 14.000 hectare. Bovendien heeft de voormalige Groninger zijn horizon verbreed en is begonnen met melkvee en varkens.

Het is topdrukte op de uitgestrekte Oekraïense vlaktes. Op de vroegere steppes waar normaal gesproken een serene rust heerst, rijden nu dag en nacht dorsmachines om de oogst binnen te halen. Het licht glooiende landschap wordt af en toe onderbroken door een houtwal met bomen of een rustig dorpje waar de tijd stil lijkt te staan. Voor de rest zijn het zover je kunt kijken alleen maar gewassen die het uitzicht bepalen.

Twee compagnons

Kees Huizinga is druk. Nu hij midden in de oogstperiode zit, moet hij continu wel ergens bijspringen. Niet eenvoudig aangezien het akkerbouwareaal van zijn bedrijf in totaal 14.000 hectare beslaat. De zorgen houden bij de gewassen niet op. Naast akkerbouw telt het bedrijf 3.000 stuks melkvee, 700 zeugen en 7.000 vleesvarkens. Huizinga heeft de dagelijkse leiding over zijn bedrijf. Toch is het niet geheel eigendom van hem. Samen met zijn twee Nederlandse compagnons Gerard Tonkens en Berend van der Velde is hij eigenaar. Tonkens en Van der Velde boeren al jaren in Oost-Duitsland. Het Oekraïense bedrijf van de drie vennoten ligt in Kishchentsy. Een dorp op twee uur rijden ten zuiden van de hoofdstad Kiev. In totaal heeft Kishchentsy Farms meer dan 100 mensen in dienst. Voor al de drie takken heeft hij

een bedrijfsleider. „Als het goed gaat, hoef ik niets te doen.”

Niet van boerenkomaaf

Je moet van Kees Huizinga geen pittige uitspraken of spannende verhalen verwachten. De nuchtere Groninger vertelt zijn verhaal zonder veel poespas. Hij is niet van boerenkomaaf. Zijn vader was huisarts. Zijn moeder kwam wel van een akkerbouwbedrijf. In zijn jeugd was hij veel bij boeren in de buurt te vinden. Nadat hij aan de universiteit van Wageningen afstudeerde, kwam hij in 2001 voor de eerste keer in aanraking met Oekraïne toen hij rondtrok door de voormalig Sovjet-Unie. Een jaar daarna heeft hij nog een half jaar in Rusland gewerkt. Aansluitend werkte hij nog bij zijn neef die een akkerbouwbedrijf in Polen heeft. De verbondenheid met Oost-Europa had hij zo al snel opgebouwd. Toch is hij in Oekraïne naar eigen zeggen ‘met een beetje toeval’ terechtgekomen.

Zwarte aarde

Inmiddels is dat alweer ruim tien jaar geleden. Wat hem vooral zo boeide aan het voormalige Sovjetland zijn de uitgestrekte ruimte, goed klimaat, grote percelen en vruchtbare grond. Het zijn de redenen waarom Oekraïne de ‘Graanschuur van Europa’ wordt genoemd. Of zoals toenmalig landbouwminister

Cees Veerman na een bezoek aan Oekraïne aangaf: de grond is zo vruchtbaar, dat als je een vinger in de grond steekt, die meteen wortel schiet. Tsjernozem is de Russische term voor de zwarte aarde en wordt geprezen om zijn vruchtbaarheid.

Huizinga wil dit niet overdrijven. „De grond is niet vruchtbaarder dan in de Noordoostpolder en wij halen nooit de opbrengsten die ze in Nederland halen.” Grootste oorzaken zijn het tekort aan neerslag en mest. Per jaar valt er 400 tot 500 millimeter neerslag. Ter vergelijking: in Nederland valt gemiddeld 700 tot ruim 900 millimeter. Ook is volgens Huizinga de grond slecht onderhouden in het communistische tijdperk. Een structureel gebrek aan meststoffen destijds speelt hen nu nog parten. „Er gaan tientallen jaren overheen voordat de grond weer helemaal is hersteld.”

Volledig gepacht

De 14.000 hectare is volledig gepacht. Als buitenlander is hij niet in staat om grond te kopen. Bijna 4.500 pachtcontracten heeft hij. Grotendeels pacht Huizinga de grond van de lokale bevolking en in mindere mate van de overheid. De bevolking kreeg de grond toegewezen toen begin jaren negentig Oekraïne zich onttrok aan de Sovjet Unie en zelfstandig werd. Grote communistische staatsbedrijven werden geprivatiseerd en verdeeld ▶

Fotoreportage Kishchentsy Farms

Kees Huizinga heeft de dagelijkse leiding over Kishchentsy Farms. Het bedrijf in de Oekraïne heeft een akkerbouwareaal van 14.000 hectare, 3.000 stuks melkvee, 700 zeugen en 7.000 vleesvarkens. Samen met zijn twee Nederlandse compagnons Gerard Tonkens en Berend van der Velde is hij eigenaar. Met een derde Nederlander is Huizinga eigenaar van het varkensbedrijf.

Bekijk de bedrijfsfotoreportage op www.pigbusiness.nl

onder de dorpen. Nu nog concentreert de Oekraïense landbouw zich in de dorpen bij de voormalige staatsbedrijven. Daar beheert het personeel, net als in de Sovjettijd, een privébedrijfje met een paar koeien, kippen en varkens op een halve hectare grond. Huizinga pacht van deze dorpelingen de grond. De pachtcontracten hebben een looptijd van 10 tot 20 jaar. Jaarlijks betaalt de Nederlander tussen de 120 en 130 euro per hectare voor de grond. Hij verbouwt bieten, koolzaad, maïs, soja, winterarwe en wintergerst. Om de lokale bevolking tegemoet te komen, gebruikt hij een klein deel van zijn grond voor de teelt van groenten als uien en augurken.

Opstart gefinancierd

Het blijft een vrij onwerkelijk verhaal. Met 1.000 hectare begonnen en in tien jaar gegroeid naar 14.000 hectare, 3.000 melk-koeien, 700 zeugen en 7.000 vleesvarkens. Hoe heeft Huizinga het voor elkaar gekregen? „Gewoon doen”, is de eerste nuchtere reactie. „Al het geld dat je verdient in het bedrijf steken. We hebben het geluk gehad dat we de laatste drie jaren goede oogsten met hoge prijzen hebben gehad.”

Hij bestrijdt dat hij bij nieuwe investeringen nog wordt gefinancierd door zijn twee Nederlandse compagnons. „Ze hebben de opstart gefinancierd en daarna hebben ze er geen geld meer in gestoken.” Wel is de laatste uitbreiding van 10.000 naar 14.000 hectare en de start van de melkveehouderij gefinancierd door de FMO. De financieringsmaatschappij voor ontwikkelingslanden is een Nederlandse

bank die ondernemers in ontwikkelingslanden steunt.

Binnen vijf jaar

Kredieten bij lokale banken loskrijgen is moeilijk en alleen mogelijk onder strikte voorwaarden. Leningen moeten binnen vijf jaar zijn afgelost met rentepercentages die oplopen tot boven de 20 procent. Zonder eigen vermogen of buitenlandse financiers kom je daarom niet ver in Oekraïne, stelt Huizinga. „Het voordeel van de akkerbouw is dat je direct in het eerste jaar al inkomsten hebt. Dit geldt niet voor de melkvee- en varkenshouderij. In deze sectoren zul je de eerste jaren vooral veel geld moeten steken voordat je inkomsten hebt.”

Het verklaart ook waarom hij in navolging van de akkerbouw zeven jaar geleden met melkvee begon. Vier jaar geleden kwamen daar nog de varkens bij. Samen met een andere Nederlander begon hij met 25 zeugen. Nog eind deze maand willen ze een gesloten bedrijf met 700 zeugen hebben. Ze zijn nu druk met de aanfok en selectie van gelten. Huizinga is zelf niet veel op het varkensbedrijf te vinden. Zijn compagnon waarmee hij samen eigenaar is van het varkensbedrijf heeft de dagelijkse leiding over het bedrijf. De Nederlander wil liever niet met zijn naam in de publiciteit.

Oude kolchozen

Als akkerbouwer heeft Huizinga niet veel verstand van varkens. Waarom dan toch met varkens beginnen? Hij ziet het als risicospreiding en door het structurele tekort aan

organische mest kan hij de varkensmest goed gebruiken op zijn land. Huizinga blaast leegstaande staatsbedrijven in de buurt nieuw leven in met de opbouw van een varkensstapel. De stallen worden voor weinig geld van de hand gedaan. De zogenoemde kolchozen zijn uitermate geschikt voor renovatie tot varkensstal. Er zit voldoende inhoud in en het geraamte van de stal gaat in geen honderd jaar kapot. Hij sloopt de stalinrichting en de vloer. Vervolgens richt hij de stal opnieuw in, automatiseert het voeren en Huizinga heeft een stal die aan moderne West-Europese eisen voldoet.

Wispelturig beleid

In tegenstelling tot de Nederlanders hebben de Denen al de mogelijkheden ontdekt in de Oekraïense varkenshouderij. Huizinga en zijn zakenpartner zijn met 700 zeugen een 'kleintje'. Hij kent Denen die varkensbedrijven tussen de 10.000 en 20.000 zeugen hebben opgebouwd. Wie het financiële plaatje ziet, kan ook niet ontkennen dat de winst voor het grijpen ligt in de Oekraïne. Een huidige opbrengstprijs van ongeveer 2 euro per kg levend gewicht en een kostprijs van 1 euro. Toch is de werkelijkheid minder florissant. De laatste jaren is er goed verdiend, maar het prijsverloop van varkensvlees is nog veel minder voorspelbaar dan in West-Europa. De politieke machtsverhoudingen zijn de oorzaak. Een grote Russisch denkende minderheid, met name in het oosten van het land, zorgt ervoor dat er telkens een wisseling van de macht plaatsvindt. Waait

Copyright foto

de wind uit het westen, dan liberaliseert het beleid en staat zoveel mogelijk vrijhandel centraal. Draait de wind naar het oosten, dan reguleert de overheid de economie. Het lijkt alsof de communistische planeconomie nog niet heeft afgedaan.

Huizinga onderstreept het wispelturige politieke beleid. Hij ergert zich soms aan plotselinge idiote regels en noemt het als voorbeeld het gewasrotatieplan waar hij nu 4 euro per hectare aan kwijt is. „De overheid heeft ineens besloten dat het een maximum wil opleggen aan het aantal hectares koolzaad, maïs of zonnebloemen dat je verbouwt. Zo wil het de tarweproductie stimuleren.”

Belangrijkste werkgever

De opstart van de varkenstak ziet de geëmigreerde Nederland ook als werkverschaffing voor de plaatselijke bevolking. Het is 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' in Oekraïne. Als ondernemer wordt er van je verlangd wanneer je grond pacht of een kolchoz bezit, je de zorg draagt voor de dorpingen. „Er is niet veel te doen in de dorpjes. Ze zijn voor werk aangewezen op de voormalige staatsboerderijen.”

Huizinga is de belangrijkste werkgever in de regio. Met 3 tot 3,50 euro per uur zijn de arbeidskosten onvergelijkbaar met Nederland. Hij heeft meer dan 100 mensen op de loonlijst staan. Alleen al in de varkensstallen heeft hij 20 arbeidskrachten. Ook heeft hij 25 bewakers in dienst, die erop moeten toezien dat niets wordt gestolen. „Vroeger was het normaal dat mensen hier en daar wat meenamen. Nog steeds verdwijnt er wel wat diesel of kleine onderdelen.”

Gesjoemel

Op de lijst met meest corrupte landen die jaarlijks door Transparency International wordt samengesteld, staat Oekraïne met stip op één in Europa. Wie dit ziet, veronderstelt dat het geen zaken doen is in het land. Volgens Kees Huizinga valt dit mee en vindt de meeste corruptie op overheidsniveau plaats. Het gesjoemel rond vergunningen en subsidies is volgens hem standaard. Voor subsidies geldt de ongeschreven regel: wie in de hoogste boom zit, komt het eerste in aanmerking. Zo is er voor melkvee een subsidieregeling. In theorie maakt Huizinga

hier aanspraak op, in de praktijk valt maar te bezien of hij iets ontvangt. „Af en toe krijg ik wat. Ik reken er nooit op. Als ik iets krijg, zie ik het als cadeau.”

Overlevingsstrategie

Huizinga heeft zich naar eigen zeggen aangepast en een overlevingsstrategie aangemen. Regelmatig komt hij de lokale overheid tegemoet. „Ik betaal voor de politie soms hun nieuwe uniformen of we kopen voor de gemeente bijvoorbeeld nieuwe printers.” Om hem hier attent op te maken, krijgt hij zelfs officiële rekeningen toegestuurd. Huizinga, zoals hij dat noemt, ondersteunt ze in hun werk. „De belasting is hier waardeloos geregeld. Het is een van de meest gecompliceerde belastingssystemen ter wereld. Voor lokale overheden is er nauwelijks financiële ondersteuning en ze moeten maar zien hoe ze aan hun geld komen. Wij helpen hen zo. Ik ben het niet verplicht. Alleen als de verhoudingen goed zijn, dan maken ze niet snel een probleem.”

Economische benadering

Door de oogstdrukke maakt hij nu lange dagen. Dagen van 6 uur 's morgens tot 22 uur 's avonds zijn normaal. Vergelijkingen met het sociale leven in Nederland vindt hij onzinnig. „Of je nou hier of in Nederland hard werkt. In beide gevallen houd je weinig tijd over.” Huizinga woont samen met zijn Nederlandse vriendin Emmeke en twee dochters in Oekraïne. Zeker in de winterperiode als het rustig is, reizen ze nog regelmatig naar Nederland. De conclusie voor hem is keer op keer hetzelfde. Nee, in ons land zou hij niet willen boeren.

Er bestaat volgens hem nog een geromantiseerd beeld over het boeren in Nederland. „De puur economische benadering van landbouw vind ik mooi in Oekraïne. Niet afhankelijk zijn van subsidie of wat dan ook.” Ondernemen en groter worden boeien hem. In zijn hoofd is hij alweer met de volgende stappen bezig. Eind dit jaar wil hij de 750 zeugen halen. Voor zijn melkveebedrijf wil hij binnen twee jaar uitgroeien tot 3.500 koeien. En de hoofdtek akkerbouw? Binnen nu en tien jaar heeft hij het streven om zijn grondareaal uit te breiden tot 25.000 hectare. ■

 Reageren?
r.vanboekel@pigbusiness.nl

Copyright foto

Huizinga verbouwt leegstaande staatsbedrijven tot varkensstal.